

AM 13814:26-a F 14428

Haimre

15. saj algul esmakordselt mainitud mõisal (Heimar) on olnud palju omanikke, enne võõrandamist Paul Straelborn. Hoone süüdati kaks korda, sest esimene tuli õnnestus mõisateenijatel kustutada. Arhitektuuriliselt Vigala mõisaga sarnanevat peahoonet peale põletamist ei taastatud, kõrvalhooned on säilinud ja rahuldavas seisukorras. Haimre mõisakompleksi tuntumaks elemendiks on neogooti stiilis pargipaviljon (tuntud kui Muhamedi kabel) koos heakorrastatud pargiga.

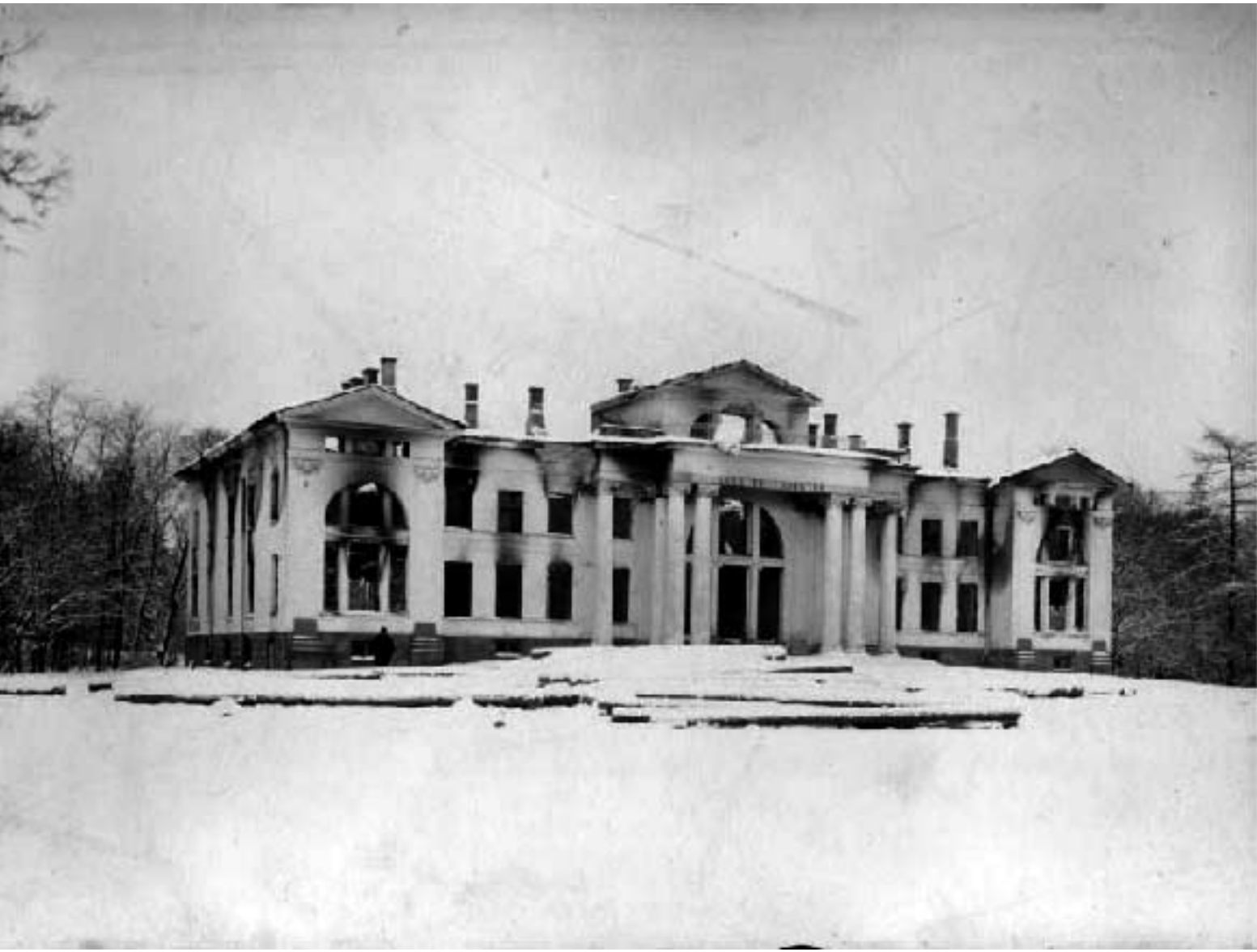
MÕISAD PÕLEVAD ...

Mõisamaa

Mõis (Moisama) eraldati Vaimõisast peale Põhjasõda, viimane omanik oli Eduard Lueder. Peale 1905. a põletamist ehitati ümber osaliselt kahekordseks. Nõukogude ajal ja taasiseseisvumise järgselt asus mõisas hooldekodu, nüüd eravalduses.

AM 13814:29 F 14432

AM 13814:3-a F 14385

Järvakandi

15. saj lõpul esmamainitud (Jerwakant) mõisa on omanud Staalid ja Taubed, 1905. a põletamise ajal oli omanikuks Hoyningen-Huene. Mõisa peahoone jäi varemetesse ja on tänaseks metsa kasvanud, vaatamisväärne on lähikonnas asuv mõisnike hauakabel.

Mõraste

Esimesi teateid on 16. saj keskpaigast - siis kuulus mõis Üxküllidele. On olnud ka Fersenite (sellest nimi Fersenau), Gernetite, Stackelbergide ning kuni võõrandamiseni Rennenkampffide omanduses. 17. sajandi teisel poolel valminud barokne kivist peahoone oli arhitektuurilt ümbruskonna väärtuslikumaid. Peale 1905. a põletamist ei taastatud. Stiilsest kompleksist on säilinud magasiaida müürifragmendid.

AM 13814:30 F 14433

AM 13814:27 F 14430

Kasti

15. saj lõpus esmamainitud (Kasty) mõis kuulus esmalt Üxküllidele ja oli ehitatud vasall-linnusena, mille asukoht kattus osaliselt praeguse peahoonega. 18. saj keskpaigas läks mõis Baranoffidele ja sajand hiljem Siversitele, kes püstitasid tänaseni säilinud peahoone. 20. saj algusest kuni võõrandamiseni olid mõisa omanikeks Stackelbergid. Peale põletamist mõis taastati, seal on olnud kolhoosikontor ja kauplus, praegu seisab hoone tühjana.

Orgita

Mõis rajati alles 18. saj lõpul ja sai omanike järgi nimeks Rosenthal. Wetter-Rosenthalid jäid omanikeks kuni võõrandamiseni. Mõisa esimene peahoone olnud üks stiilsemaid klassitsistlikke ehitisi Läänemaal. 1905. a põletatud peahoone taastati muudetud kujul ja aastast 1928 tegutses selles Orgita kodumajanduskool. Kogu kompleks sai tugevalt kannatada 1941. a Märjamaa lahingu käigus, 1970. aastatel ehitati samale kohale Märjamaa sovhoosi kontor, tänaseks on ka see varemetes.

AM 13814:31-a F 14434

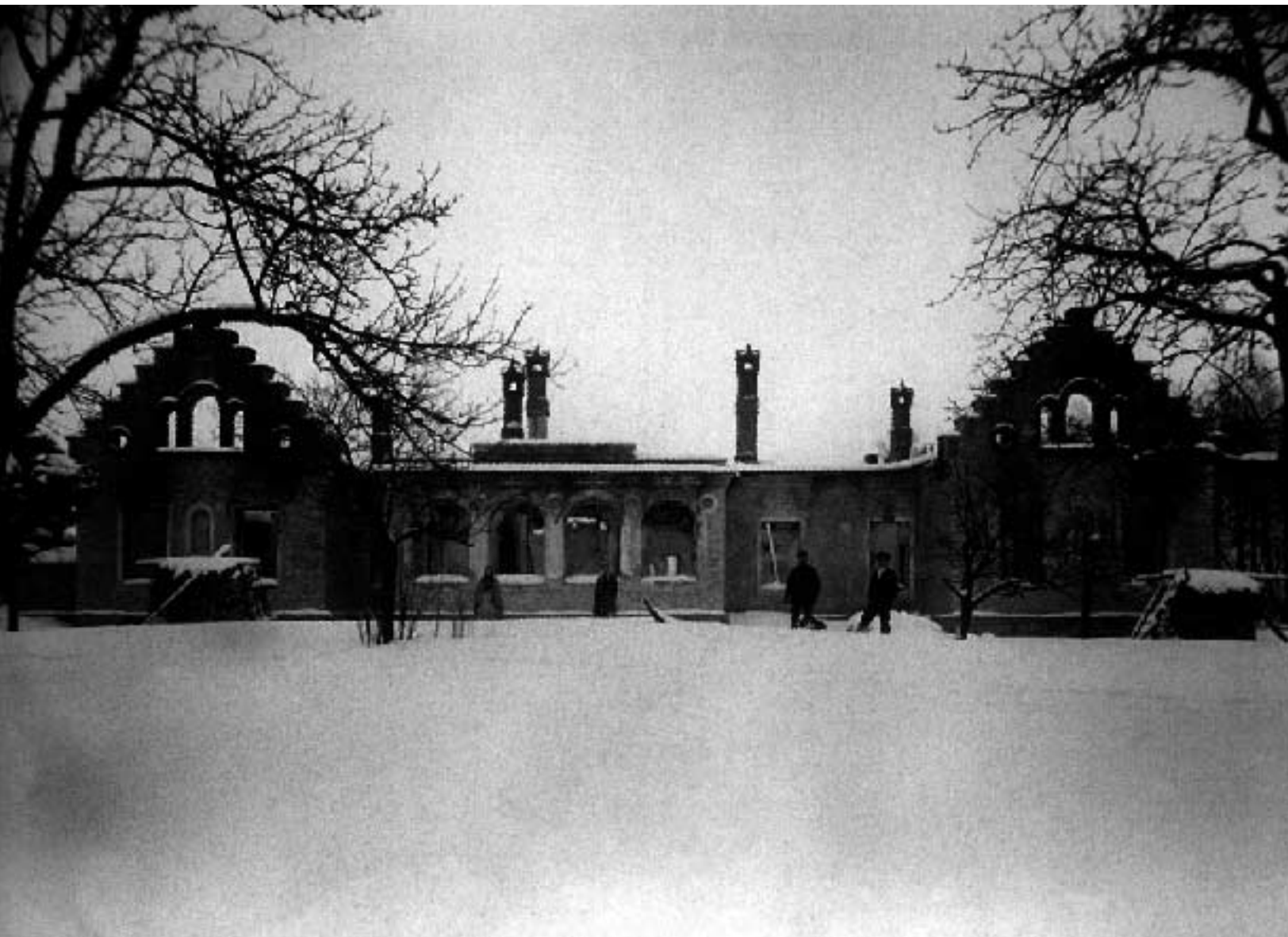
AM 8429:31 F 14478

Koluvere

Esimesed teated sealsest linnusest pärinevad 14. sajandist. Lossile andis nime (Lode) Loewenite suguvõsa, 18. saj lõpust kuni mõisate võõrandamiseni olid siin peremeheks Buxhoevdenid. Tegu on ümbruskonna suursuguseima ehitusega, mida piirab tiikide süsteem üles paisutatud Liivi jõel. Loss süüdati viimasena Läänemaal. Peale Eesti iseseisvumist asus seal Riigi hoolekandekool, peale II maailmasõda raskestikasvatavate noorte koloonia, 1990. aastatest 2006. aastani vaimupuuetega inimeste hooldekodu. Nüüd on loss eraomanduses ja saatuse tahtel renoveerib seda "Volta" tehase praegune omanik - justkui sama tehase tööliste omaaegsete pattude lunastuseks.

Paeküla

Paeküla mõis (Paenkull) moodustati 17. sajandi algul Päädeva mõisast. Mõis on kuulunud ka Vietinghoffidele, Bockidele ja võõrandamiseni Rennenkampffidele. Peahoone valmis 19. saj lõpus. 1905. a põletatud hoone taastati ümberehitatuna ja oli nõukogude ajal erinevate ettevõtete suvilaks.

AM 8429:36 F 14483